

Çalışan Kadınlar Günü ve Tomris Uyar

Bu sabah Tomris Uyar'ın günlüklerine tekrar bakmak isteğiyle uyandım.
“Hayır’sız özgürleşme olur mu!” sözü çakılıdır belleğimde.

Bütün hayatınca yürekli ve konformizmle uyumsuz (çoğunlukla - çaresiz- erkekler arasında) yaşadığı için, özgür yaşama bahsinde hoş tatlı-su lafları beklenmezdi elbette ondan.

“Amacım tet tek kişileri eleştirmek değil elbette... düzmece değerlere zamanla nasıl boyun eğdiğimizi saptamak” diye yazmış 1 Ocak 1984 günü, günlüğüne:

“Neden yazıyorum hâlâ? Belki de bütün bunlar yüzünden. Bütün bunlarla savaşmak için.”

2 Mart 1984 günü soruyor:

“Asıl soruya geldik: Kim korkuyor o hain kurt entelektüellerden? Marks mı, Brecht mi, Einstein mı, Mayakovski mi, Woolf mu, yoksa soruyu soran Edward Albee mi?”

İlk okuduğumda işaretlediğim bir bölüm var ki, onu bütün yalın, gizlisiz-saklısız kimliğiyle anlatıyor.

Bir ara Ankara’ya gidiyor Tomris uyar.

8 Ocak 1984 akşamı, “kent’in üzerine çöken ve ev-içlerine sinen kirli havadan kaçmak için tek başına bir yemek yemeğe” karar veriyor, “En iyisi Mülkiyeliler Birliği’ne gitmek. Belki tanıdıklara da rastlarım.”

İyi bilirim ben de, bir (sol) aydın alışkanlığıdır bu Ankara’da.

Günlük şöyle devam ediyor: “Lokantada bir tek kadın yok. Geniş masalar, çok yüksek sesle konuşan, bıyıklı adamlarla dolu. İstanbul’daki İktisatçılar

Birliği gibi (Mısır Apartmanı'ndaydı BK) burası da kasaba kahvesiyle geceyarısı otobüsü mola merkezi arası bir yer."

Tek başına bir masaya oturuyor.

Sonra genç biri giriyor lokantaya, "22 yaşında görünüyor. Sarışın, uygar yüzlü. Tek boş masa, benim karşımdaki. Oraya oturdu. Rakısın söyledi, birkaç kaç meze. Bana bakıyor gibi olmamak için camdan dışarıyı, düpedüz karanlığı gözliüyor. Yalnızlığa alışık."

Bir ara, gözgöze gelip gülümsüyorlar birbirine.

"Son kadehi onun masasında içmeye karar verdim ve garsonun bana yakıştırdığı yüksek puanı geri alması olasılığına boşverip masasına iliştim."

Genç adam yabancı bir ülkede okuyormuş. Yurda yeni dönmüş. Anababasının yanında kaldığından akşamları çok sıkılıyormuş.

*"-Yani evden kaçmak için geldim buraya, dedi.
-Ben de."*

Bir ara kalkıyor Tomris.

"Tuvalete götürmemi istemezsiniz herhalde, dedi. Ama dönüşte bir kadeh rakımı içmez miydiniz?"

"Yahu bu çocuk kendini yetiştirmeyi, nasıl, kimden öğrenmiş? Kaç yaşında erkekleşmiş, böyle olgun bir erkek olmuş acaba?"

"Ne iş yaptığımızı, kim olduğumuzu bile sormadık birbirimize. Ayrılırken aklıma geldi:

-Adınız neydi sizin?

-İnanmayacaksınız, diye güldü, ama gerçekten Ayhan Işık."

Çok şeyi ve Tomris Uyar'ı olanca dürüstlüğüyle (çıplaklığıyla) anlatıyor, günlüğün o sayfası.

"Bizim kuşağın yitikleri, yetiş süresi içinde toplumun bütün kabalıklarını, basmakalıp değer yargılarını, kalıplaşmış baskılarını göğüslediler. Ama demek

hâlâ bir çılgınlık tohumu taşıyorlar; türdeşlerini gördükleri anda hiçbir engel durduramıyor onları. Hemen masaları birleştiriyorlar, dış dünyaya karşı bir cephe oluşturuyorlar.”

O güne düşülmüş son kelimeler şunlar:

“Hırpalanma sıramı devrettiğim Ayhan Işık, zehir gibi Ankara gecesinde umutlu bir parıltı gibi yer ettiği belleğimde. Tek üzüldüğüm; gecenin ve anının büyüsunü yitirmemek için masadan erken kalkmak yüreksizliğini göstermem.”

Mart 2021

